TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1259/2010

2010 m. gruodžio 20 d.

kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 81 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į 2010 m. liepos 12 d. Tarybos sprendimą 2010/405/ES, kuriuo leidžiama tvirčiau bendradarbiauti santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje ([1]),

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

perdavus įstatymo galią turinčio teisės akto projektą nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę,

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę,

laikydamasi specialios teisėkūros procedūros,

kadangi:

(1) Sąjunga užsibrėžė tikslą puoselėti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje užtikrinamas laisvas asmenų judėjimas. Siekdama palaipsniui kurti tokią erdvę, Sąjunga turi patvirtinti priemones, susijusias su teisminiu bendradarbiavimu tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose, ypač kai tai būtina vidaus rinkos tinkamam veikimui.

(2) Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 81 straipsnį tos priemonės turi apimti priemones, kuriomis siekiama užtikrinti valstybėse narėse teisės kolizijai taikomų teisės normų suderinamumą.

(3) 2005 m. kovo 14 d. Komisija priėmė Žaliąją knygą dėl santuokos nutraukimui taikytinos teisės ir jurisdikcijos. Žalioji knyga davė pradžią plačioms viešosioms konsultacijoms dėl galimų išeičių sprendžiant problemas, kurios gali kilti esant dabartinei situacijai.

(4) 2006 m. liepos 17 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Reglamento, iš dalies keičiančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2201/2003 ([2]) dėl jurisdikcijos ir nustatančio taikytinos teisės taisykles bylose, susijusiose su santuoka.

(5) 2008 m. birželio 5 ir 6 d. Liuksemburge posėdžiavusi Taryba padarė išvadą, kad dėl pasiūlymo nėra vieningos nuomonės ir kad dėl neįveikiamų sunkumų nei tuo metu, nei artimoje ateityje vieninga nuomonė neįmanoma. Ji nustatė, kad taikant atitinkamas Sutarčių nuostatas pasiūlymo tikslų per protingą laikotarpį negalima pasiekti.

(6) Vėliau Belgija, Bulgarija, Vokietija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Latvija, Liuksemburgas, Vengrija, Malta, Austrija, Portugalija, Rumunija ir Slovėnija pateikė Komisijai prašymą, kuriame nurodė, kad ketina pradėti tvirčiau tarpusavyje bendradarbiauti su santuoka susijusiose bylose taikytinos teisės srityje. 2010 m. kovo 3 d. Graikija savo prašymą atsiėmė.

(7) 2010 m. liepos 12 d. Taryba priėmė Sprendimą 2010/405/ES, kuriuo leidžiama tvirčiau bendradarbiauti santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje.

(8) Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 328 straipsnio 1 dalį pradėtas tvirtesnis bendradarbiavimas yra atviras visoms valstybėms narėms, jei laikomasi visų dalyvavimo sąlygų, nustatytų sprendime, kuriuo suteiktas leidimas bendradarbiauti. Jis taip pat atviras joms bet kuriuo kitu metu, jei, be minėtų sąlygų, laikomasi toje struktūroje jau priimtų aktų. Komisija ir tvirtesniame bendradarbiavime dalyvaujančios valstybės narės užtikrina, kad jos skatins dalyvauti kuo daugiau valstybių narių. Šis reglamentas pagal Sutartis turėtų būti privalomas visas ir tiesiogiai taikomas tik dalyvaujančiose valstybėse narėse.

(9) Šiuo reglamentu turėtų būti sukurta aiški ir išsami teisės sistema, kuria reglamentuojama dalyvaujančiose valstybėse narėse santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytina teisė, užtikrinti piliečiams teisinio tikrumo, numatomumo ir lankstumo atžvilgiu tinkami sprendimai ir užkirstas kelias atvejams, kai vienas iš sutuoktinių kreipiasi į teismą dėl santuokos nutraukimo anksčiau už kitą sutuoktinį siekdamas, kad byla būtų nagrinėjama pagal tam tikrą teisę, kuri, jo nuomone, geriau tenkina jo interesus.

([1]) OL L 189, 2010 7 22, p. 12.

([2]) 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (OL L 338, 2003 12 23, p. 1).

(10) Šio reglamento dalykinė taikymo sritis ir dėstomoji dalis turėtų atitikti Reglamentą (EB) Nr. 2201/2003. Tačiau jis neturėtų būti taikomas santuokos pripažinimo negaliojančia atveju.

Šis reglamentas turėtų būti taikomas tik santuokinių ryšių nutraukimui arba susilpninimui. Santuokos nutraukimo ir gyvenimo skyrium pagrindams turėtų būti taikoma teisė, nustatyta pagal šio reglamento teisės kolizijos taisykles.

Tokie preliminarūs klausimai kaip teisinis subjektiškumas ir santuokos galiojimas bei tokie klausimai kaip santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium padariniai turto, pavardės, tėvų pareigų, išlaikymo prievolių atžvilgiu ar kitos šalutinės priemonės turėtų būti nustatomi pagal teisės kolizijos taisykles, taikytinas atitinkamose dalyvaujančiose valstybėse narėse.

(11) Siekiant aiškiai apibrėžti šio reglamento teritorinio taikymo sritį, turėtų būti nurodytos tvirtesniame bendradarbiavime dalyvaujančios valstybės narės.

(12) Šis reglamentas turėtų būti universalus, t. y. remiantis jo visuotinėmis teisės kolizijos taisyklėmis turėtų būti galima nustatyti, kad taikytina dalyvaujančios valstybės narės teisė, nedalyvaujančios valstybės narės teisė arba Europos Sąjungai nepriklausančios valstybės teisė.

(13) Šis reglamentas turėtų būti taikomas neatsižvelgiant į teismo, kuriame iškelta byla, pobūdį. Kai taikoma, byla turėtų būti laikoma iškelta teisme pagal Reglamentą (EB) Nr. 2201/2003.

(14) Siekiant suteikti sutuoktiniams laisvę pasirinkti taikytiną teisę, su kuria juos sieja glaudus ryšys, arba, jei jie nepasirenka taikytinos teisės, siekiant kad ta teisė būtų taikoma jų santuokos nutraukimui arba gyvenimui skyrium, atitinkama teisė turėtų būti taikoma net tuomet, jei ji nėra dalyvaujančios valstybės narės teisė. Jei nustatoma kitos valstybės narės teisė, tinklas, sukurtas 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendimu 2001/470/EB, sukuriančiu Europos teisminį tinklą civilinėse ir komercinėse bylose ([1]), galėtų padėti teikiant teismams informaciją apie užsienio teisės turinį.

(15) Didėjant piliečių judumui reikia daugiau lankstumo ir daugiau teisinio tikrumo. Norint pasiekti tą tikslą, šiuo reglamentu šalims turėtų būti suteikta daugiau savarankiškumo santuokos nutraukimo ir gyvenimo skyrium srityse, suteikiant joms ribotą galimybę pasirinkti jų santuokos nutraukimui arba gyvenimui skyrium taikytiną teisę.

(16) Santuokos nutraukimo ir gyvenimo skyrium atveju sutuoktiniams turėtų būti suteikta galimybė kaip taikytiną teisę pasirinkti šalies, su kuria jie turi ypatingą ryšį, teisę ar teismo vietos teisę. Sutuoktinių pasirinkta teisė turi atitikti Sutartyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažintas pagrindines teises.

(17) Prieš nustatant taikytiną teisę, svarbu, kad sutuoktiniai turėtų prieigą prie naujausios informacijos apie esminius nacionalinės ir Sąjungos teisės bei procedūrų, susijusių su santuokos nutraukimu ir gyvenimu skyrium, aspektus. Siekdama užtikrinti tokią prieigą prie atitinkamos kokybiškos informacijos, Komisija reguliariai ją atnaujina visuomenei skirtoje internetinėje informacinėje sistemoje, sukurtoje Tarybos sprendimu 2001/470/EB.

(18) Žinojimu pagrįstas abiejų sutuoktinių pasirinkimas yra vienas esminių šio reglamento principų. Kiekvienas sutuoktinis turėtų tiksliai žinoti, kokios yra taikytinos teisės pasirinkimo teisinės ir socialinės pasekmės. Tai, kad suteikiama galimybė bendru sutarimu pasirinkti taikytiną teisę, neturėtų turėti poveikio nė vieno iš sutuoktinių teisėms ir vienodoms galimybėms. Todėl dalyvaujančių valstybių narių teisėjai turėtų suvokti, kaip svarbu, kad abiejų sutuoktinių pasirinkimas būtų pagrįstas žinojimu apie teisines jų sudaryto susitarimo dėl teisės pasirinkimo pasekmes.

(19) Turinio ir formalaus galiojimo taisyklės turėtų būti apibrėžtos taip, kad sutuoktiniams būtų lengviau padaryti žinojimu pagrįstą pasirinkimą ir kad būtų gerbiamas jų sutikimas siekiant užtikrinti teisinį tikrumą ir geresnę prieigą prie teisingumo. Kalbant apie formalų galiojimą, turėtų būti nustatytos tam tikros apsaugos priemonės siekiant užtikrinti, kad sutuoktiniai suvoktų savo pasirinkimo pasekmes. Susitarimas dėl taikytinos teisės pasirinkimo turėtų būti bent sudarytas raštu, jame turėtų būti nurodyta data ir jis turėtų būti pasirašytas abiejų šalių. Tačiau, jei dalyvaujančios valstybės narės, kurioje yra abiejų sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta, teisėje susitarimo sudarymo metu yra numatyti papildomi formalūs reikalavimai, turėtų būti laikomasi tų reikalavimų. Pavyzdžiui, dalyvaujančioje valstybėje narėje tokie papildomi formalūs reikalavimai gali būti keliami, jei susitarimas įtraukiamas į vedybų sutartį. Jei susitarimo sudarymo metu sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta yra skirtingose dalyvaujančiose valstybėse narėse, kurių teisėje nustatyti skirtingi formalūs reikalavimai, pakaktų, kad būtų laikomasi vienos iš tų valstybių formalių reikalavimų. Jei susitarimo sudarymo metu tik vieno iš sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta yra dalyvaujančioje valstybėje narėje, kurios teisėje nustatyti papildomi formalūs reikalavimai, turėtų būti laikomasi šių reikalavimų.

(20) Turėtų būti suteikta galimybė susitarimą dėl taikytinos teisės nustatymo sudaryti ir keisti ne vėliau kaip bylos iškėlimo teisme metu ir netgi bylos nagrinėjimo metu, jei taip numatyta teismo vietos teisėje. Tuo atveju turėtų pakakti, kad toks nustatymas būtų užfiksuotas teisme pagal teismo vietos teisę.

([1]) OL L 174, 2001 6 27, p. 25.

(21) Jei taikytina teisė nepasirenkama ir siekiant užtikrinti teisinį tikrumą bei numatomumą ir užkirsti kelią atvejams, kai vienas iš sutuoktinių kreipiasi į teismą dėl santuokos nutraukimo anksčiau už kitą sutuoktinį siekdamas, kad byla būtų nagrinėjama pagal tam tikrą teisę, kuri, jo nuomone, geriau tenkina jo interesus, šiuo reglamentu turėtų būti nustatytos suderintos teisės kolizijos taisyklės, pagrįstos nuoseklių siejamųjų veiksnių, grindžiamų glaudaus sutuoktinių ryšio su atitinkama teise buvimu, skale. Tokie siejamieji veiksniai turėtų būti parinkti taip, kad bylose, susijusiose su santuokos nutraukimu ar gyvenimo skyrium nustatymu, būtų taikoma teisė, su kuria sutuoktiniai turi glaudų ryšį.

(22) Tais atvejais, kai nustatant, kurios valstybės teisę taikyti, šiame reglamente daroma nuoroda į pilietybę kaip siejamąjį veiksnį, klausimas, kaip elgtis tais atvejais, kai turimos kelios pilietybės, turėtų būti paliekamas spręsti pagal nacionalinę teisę, visapusiškai laikantis Europos Sąjungos bendrųjų principų.

(23) Jei teisme iškeliama byla siekiant gyvenimą skyrium pakeisti santuokos nutraukimu ir kai šalys nėra pasirinkusios taikytinos teisės, santuokos nutraukimui taip pat turėtų būti taikoma gyvenimui skyrium taikyta teisė. Toks tęstinumas šalims padidintų numatomumą ir didintų teisinį tikrumą. Jei gyvenimui skyrium taikytoje teisėje nenumatomas gyvenimo skyrium pakeitimas santuokos nutraukimu, santuokos nutraukimą turėtų reglamentuoti teisės kolizijos taisyklės, taikomos, kai šalys nėra pasirinkusios taikytinos teisės. Tai neturėtų užkirsti kelio sutuoktiniams siekti santuokos nutraukimo remiantis kitomis šiame reglamente nustatytomis taisyklėmis.

(24) Tam tikromis aplinkybėmis, pavyzdžiui, kai taikytinoje teisėje santuokos nutraukimas nenumatytas arba joje vienam iš sutuoktinių dėl jo lyties nesuteikiamos vienodos galimybės nutraukti santuoką arba nustatyti gyvenimą skyrium, visgi turėtų būti taikoma teismo, kuriame iškelta byla, teisė. Tačiau tai neturėtų turėti įtakos viešosios tvarkos nuostatos taikymui.

(25) Siekiant užtikrinti viešąjį interesą, valstybių narių teismams turėtų būti suteikta galimybė išimtinėmis aplinkybėmis nepaisyti užsienio teisės nuostatos, jei jos taikymas konkrečiu atveju akivaizdžiai prieštarautų teismo vietos valstybės viešajai tvarkai. Tačiau teismai neturėtų turėti galimybės taikyti viešosios tvarkos išimtį siekiant nepaisyti kitos valstybės teisės nuostatos, jei tai prieštarautų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijai, ypač jos 21 straipsniui, kuriuo draudžiama bet kokios formos diskriminacija.

(26) Kai šiame reglamente nurodoma, kad dalyvaujančios valstybės narės, kurios teisme iškelta byla, teisėje santuokos nutraukimo galimybė nenumatyta, ši nuostata turėtų būti aiškinama taip, kad šios valstybės narės teisėje santuokos nutraukimo instituto nėra. Tokiu atveju teismas neturėtų privalėti skelbti santuokos nutraukimą taikant šį reglamentą.

Kai šiame reglamente nurodoma, kad pagal dalyvaujančios valstybės narės, kurios teisme iškelta byla, teisę atitinkama santuoka nepripažįstama santuokos nutraukimo bylų tikslais, ši nuostata turėtų būti aiškinama taip, *inter alia*, kad tokios santuokos nėra pagal tos valstybės narės teisę. Tokiu atveju teismas neturėtų privalėti skelbti santuokos nutraukimą ar gyvenimą skyrium taikant šį reglamentą.

(27) Kadangi kai kuriose valstybėse ir dalyvaujančiose valstybėse narėse koegzistuoja dvi arba kelios teisės sistemos ar taisyklių rinkiniai, susiję su šiuo reglamentu reglamentuojamais klausimais, reikėtų numatyti, kokiu mastu šis reglamentas taikomas įvairiems tų valstybių ir dalyvaujančių valstybių narių teritoriniams vienetams arba tų valstybių ir dalyvaujančių valstybių narių įvairių kategorijų asmenims.

(28) Kai nėra taisyklių, kuriomis nustatoma taikytina teisė, šalys, pasirenkančios valstybės, kurios pilietybę viena iš jų turi, teisę, tuo pat metu turėtų nurodyti, dėl kurio teritorinio vieneto teisės jie susitarė, jei valstybė, kurios teisė pasirinkta, sudaryta iš kelių teritorinių vienetų, turinčių savo teisės sistemas arba taisyklių rinkinius, susijusius su santuokos nutraukimu.

(29) Kadangi šio reglamento tikslų, t. y. didinti teisinį tikrumą, numatomumą ir lankstumą tarptautinėse santuokos bylose, taigi kartu palengvinti laisvą asmenų judėjimą Sąjungoje, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl šio reglamento masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga, prireikus tvirčiau bendradarbiaujant, gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti.

(30) Šiuo reglamentu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma jos 21 straipsnyje, kuriame draudžiama bet kokia diskriminacija dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Šį reglamentą dalyvaujančių valstybių narių teismai turėtų taikyti laikydamiesi tų teisių ir principų,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

TAIKYMO SRITIS, RYŠYS SU REGLAMENTU (EB) Nr. 2201/2003, TERMINŲ APIBRĖŽTYS IR VISUOTINIS TAIKYMAS

1 straipsnis

Taikymo sritis

1. Šis reglamentas taikomas su teisės kolizija susijusiais atvejais santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium.

2. Šis reglamentas netaikomas toliau išvardytiems klausimams, net jeigu jie kyla tik kaip preliminarūs klausimai bylų dėl santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium kontekste:

a) fizinių asmenų teisinio subjektiškumo klausimams;

b) santuokos buvimo, galiojimo ar pripažinimo klausimams;

c) santuokos pripažinimo negaliojančia klausimams;

d) sutuoktinių pavardės klausimams;

e) santuokos turtinių pasekmių klausimams;

f) tėvų pareigų klausimams;

g) išlaikymo prievolių klausimams;

h) patikų ar paveldėjimo klausimams.

2 straipsnis

Ryšys su Reglamentu (EB) Nr. 2201/2003

Šis reglamentas nedaro poveikio Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 taikymui.

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente:

1. „dalyvaujanti valstybė narė“ reiškia valstybę narę, kuri pagal Sprendimą 2010/405/ES arba pagal sprendimą, priimtą vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 331 straipsnio 1 dalies antra arba trečia pastraipa, dalyvauja tvirtesniame bendradarbiavime santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje;

2. terminas „teismas“ apima visas dalyvaujančių valstybių narių institucijas, turinčias jurisdikciją bylose, patenkančiose į šio reglamento taikymo sritį.

4 straipsnis

Visuotinis taikymas

Pagal šį reglamentą nustatyta teisė taikoma net tuo atveju, jei ši teisė nėra dalyvaujančios valstybės narės teisė.

II SKYRIUS

VIENODOS TAISYKLĖS DĖL SANTUOKOS NUTRAUKIMUI IR GYVENIMUI SKYRIUM TAIKYTINOS TEISĖS

5 straipsnis

Šalių pasirinkta taikytina teisė

1. Sutuoktiniai gali susitarti nustatyti santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytiną teisę, jeigu ši teisė yra:

a) valstybės, kurioje susitarimo sudarymo metu yra sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta, teisė; arba

b) valstybės, kurioje buvo sutuoktinių paskiausia įprastinė gyvenamoji vieta, jeigu susitarimo sudarymo metu vienas iš sutuoktinių joje tebegyvena, teisė; arba

c) valstybės, kurios pilietybę susitarimo sudarymo metu turi bet kuris iš sutuoktinių, teisė; arba

d) teismo vietos teisė.

2. Nedarant poveikio 3 daliai, susitarimas, kuriuo nustatoma taikytina teisė, gali būti sudarytas ir pakeistas bet kuriuo metu, tačiau ne vėliau kaip bylos iškėlimo teisme metu.

3. Jei tai numatyta teismo vietos teisėje, sutuoktiniai taikytiną teisę taip pat gali nustatyti teisme bylos nagrinėjimo metu. Tuo atveju toks nustatymas užfiksuojamas teisme pagal teismo vietos teisę.

6 straipsnis

Sutikimas ir turinio galiojimas

1. Susitarimo dėl teisės pasirinkimo ar bet kurios jo sąlygos buvimas ir galiojimas nustatomas pagal teisę, kuri jį reglamentuotų pagal šį reglamentą, jei susitarimas ar sąlyga galiotų.

2. Tačiau siekdamas įrodyti, kad nedavė sutikimo, vienas iš sutuoktinių gali remtis valstybės, kurioje bylos iškėlimo teisme metu yra jo įprastinė gyvenamoji vieta, teise, jei iš aplinkybių paaiškėja, kad nustatyti jo elgesio pasekmes pagal 1 dalyje nurodytą teisę būtų nepagrįsta.

7 straipsnis

Formalus galiojimas

1. 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas susitarimas sudaromas raštu, jame nurodoma data ir jį pasirašo abu sutuoktiniai. Bet kuris elektroninėmis priemonėmis perduodamas pranešimas, kuriuo ilgam laikui užfiksuojamas susitarimas, laikomas lygiaverčiu rašytinei formai.

2. Tačiau, jei dalyvaujančios valstybės narės, kurioje susitarimo sudarymo metu yra abiejų sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta, teisėje numatyti papildomi formalūs tokių susitarimų reikalavimai, tie reikalavimai taikomi.

3. Jei susitarimo sudarymo metu sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta yra skirtingose dalyvaujančiose valstybėse narėse ir tų valstybių teisėje nustatyti skirtingi formalūs reikalavimai, susitarimas oficialiai galioja, jei jis atitinka vienos iš tų valstybių narių teisėje numatytus reikalavimus.

4. Jei susitarimo sudarymo metu tik vieno iš sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta yra dalyvaujančioje valstybėje narėje ir tos valstybės teisėje nustatyti papildomi formalūs tokių susitarimų reikalavimai, tie reikalavimai taikomi.

8 straipsnis

Taikytina teisė šalims jos nepasirinkus

Šalims nepasirinkus taikytinos teisės pagal 5 straipsnį, santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikoma teisė tos valstybės:

a) kurioje bylos iškėlimo teisme metu yra sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta; arba, jei ši sąlyga netenkinama;

b) kurioje buvo sutuoktinių paskiausia įprastinė gyvenamoji vieta, su sąlyga, kad gyvenimo toje valstybėje laikotarpis nesibaigė daugiau nei prieš vienerius metus iki bylos iškėlimo teisme, jei bylos iškėlimo teisme metu vienas iš sutuoktinių toje valstybėje tebegyvena; arba, jei ši sąlyga netenkinama;

c) kurios pilietybę bylos iškėlimo teisme metu turi abu sutuoktiniai; arba, jei ši sąlyga netenkinama;

d) kurios teisme iškelta byla.

9 straipsnis

Gyvenimo skyrium pakeitimas santuokos nutraukimu

1. Gyvenimą skyrium pakeitus santuokos nutraukimu, santuokos nutraukimui taikytina gyvenimui skyrium taikyta teisė, jei šalys nesusitaria kitaip pagal 5 straipsnį.

2. Tačiau jei gyvenimui skyrium taikytoje teisėje gyvenimo skyrium pakeitimas santuokos nutraukimu nenumatytas, taikomas 8 straipsnis, jei šalys nesusitaria kitaip pagal 5 straipsnį.

10 straipsnis

Teismo vietos teisės taikymas

Jei pagal 5 arba 8 straipsnius nustatytoje taikytinoje teisėje santuokos nutraukimas nenumatytas arba joje vienam iš sutuoktinių dėl jo lyties nesuteikiamos vienodos galimybės nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium, taikoma teismo vietos teisė.

11 straipsnis

Renvoi negalimumas

Kai pagal šį reglamentą numatyta taikyti tam tikros valstybės teisę, tai reiškia toje valstybėje galiojančių teisės normų, išskyrus jos tarptautinės privatinės teisės normas, taikymą.

12 straipsnis

Viešoji tvarka

Atsisakyti taikyti pagal šį reglamentą nustatytos teisės nuostatą galima tik tuo atveju, jei toks taikymas yra aiškiai nesuderinamas su teismo vietos valstybės viešąja tvarka.

13 straipsnis

Nacionalinės teisės skirtumai

Nė viena šio reglamento nuostata neįpareigoja dalyvaujančios valstybės narės, kurios teisėje santuokos nutraukimo galimybė nenumatyta ar atitinkama santuoka nėra laikoma galiojančia santuokos nutraukimo bylų tikslais, teismų skelbti santuokos nutraukimą taikant šį reglamentą.

14 straipsnis

Valstybės, kuriose taikomos dvi ar kelios teisės sistemos. Teritorinės teisės kolizijos

Kai valstybę sudaro keli teritoriniai vienetai, kurių kiekvienas turi savo teisės sistemą ar taisyklių rinkinį, susijusius su šiuo reglamentu reglamentuojamais klausimais:

a) nustatant pagal šį reglamentą taikytiną teisę, visos nuorodos į tokios valstybės teisę suprantamos kaip nuorodos į atitinkamame teritoriniame vienete galiojančią teisę;

b) visos nuorodos į įprastinę gyvenamąją vietą toje valstybėje suprantamos kaip nuorodos į įprastinę gyvenamąją vietą teritoriniame vienete;

c) visos nuorodos į pilietybę yra nuorodos į teritorinį vienetą, nustatytą pagal tos valstybės teisę, arba, jei nėra atitinkamų taisyklių, nuorodos į teritorinį vienetą, kurį pasirinko šalys, arba, jei nėra pasirinkta, nuorodos į teritorinį vienetą, su kuriuo sutuoktinis ar sutuoktiniai turi glaudžiausią ryšį.

15 straipsnis

Valstybės, kuriose taikomos dvi ar kelios teisės sistemos. Teisės kolizijos asmenų atžvilgiu

Valstybės, kuri turi dvi ar kelias teisės sistemas arba taisyklių rinkinius, taikomus skirtingų kategorijų asmenims šio reglamento reglamentuojamais klausimais, atveju visos nuorodos į tokios valstybės teisę suprantamos kaip nuorodos į teisės sistemą, nustatytą pagal toje valstybėje galiojančias taisykles. Jei tokių taisyklių nėra, taikoma teisės sistema ar taisyklių rinkinys, su kuriuo sutuoktinis ar sutuoktiniai turi glaudžiausią ryšį.

16 straipsnis

Šio reglamento netaikymas vidaus teisės kolizijoms

Dalyvaujanti valstybė narė, kurioje šio reglamento reglamentuojamais klausimais taikomos skirtingos teisės sistemos ar taisyklių rinkiniai, šio reglamento neprivalo taikyti teisės kolizijoms, atsirandančioms tik tarp tokių skirtingų teisės sistemų ar taisyklių rinkinių.

III SKYRIUS

KITOS NUOSTATOS

17 straipsnis

Dalyvaujančių valstybių narių teikiama informacija

1. Ne vėliau kaip 2011 m. rugsėjo 21 d. dalyvaujančios valstybės narės praneša Komisijai apie savo nacionalines nuostatas, jei tokių yra, dėl:

a) formalių reikalavimų, taikomų susitarimams dėl taikytinos teisės pasirinkimo, pagal 7 straipsnio 2–4 dalis; ir

b) galimybės nustatyti taikytiną teisę pagal 5 straipsnio 3 dalį.

Dalyvaujančios valstybės narės praneša Komisijai apie visus vėlesnius tų nuostatų pakeitimus.

2. Visą pagal 1 dalį pateiktą informaciją Komisija viešai paskelbia tinkamomis priemonėmis, visų pirma Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose tinklavietėje.

18 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Šis reglamentas taikomas tik toms byloms ir tiems 5 straipsnyje nurodyto pobūdžio susitarimams, jeigu byla iškelta ar susitarimas sudarytas nuo 2012 m. birželio 21 d.

Tačiau susitarimas dėl taikytinos teisės pasirinkimo, sudarytas anksčiau nei 2012 m. birželio 21 d., taip pat galioja, jei jis atitinka 6 ir 7 straipsniuose nustatytas sąlygas.

2. Šis reglamentas neturi poveikio susitarimams dėl taikytinos teisės pasirinkimo, sudarytiems pagal dalyvaujančios valstybės narės, kurios teisme iškelta byla anksčiau nei 2012 m. birželio 21 d., teisę.

19 straipsnis

Ryšys su galiojančiomis tarptautinėmis konvencijomis

1. Nedarant poveikio dalyvaujančių valstybių narių pareigoms pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 351 straipsnį, šis reglamentas neturi įtakos tarptautinių konvencijų, kurių šalimis šio reglamento priėmimo metu arba sprendimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 331 straipsnio 1 dalies antrą arba trečią pastraipą priėmimo metu yra viena ar kelios dalyvaujančios valstybės narės ir kuriomis nustatomos su santuokos nutraukimu ar gyvenimu skyrium susijusios teisės kolizijos taisyklės, taikymui.

2. Tačiau santykiuose tarp dalyvaujančių valstybių narių šis reglamentas yra viršesnis už konvencijas, sudarytas išimtinai tarp dviejų ar daugiau tų dalyvaujančių valstybių narių, tokiu mastu, kokiu tokios konvencijos yra susijusios su šiuo reglamentu reglamentuojamais klausimais.

20 straipsnis

Peržiūros nuostata

1. Ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. ir vėliau kas penkerius metus Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui šio reglamento taikymo ataskaitą. Prireikus prie ataskaitos pridedami pasiūlymai dėl šio reglamento pakeitimų.

2. Tuo tikslu dalyvaujančios valstybės narės Komisijai pateikia atitinkamą informaciją apie šio reglamento taikymą jų teismuose.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymo pradžios data

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2012 m. birželio 21 d., išskyrus 17 straipsnį, kuris taikomas nuo 2011 m. birželio 21 d.

Toms dalyvaujančioms valstybėms narėms, kurios dalyvauja tvirtesniame bendradarbiavime pagal sprendimą, priimtą vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 331 straipsnio 1 dalies antra arba trečia pastraipa, šis reglamentas taikomas nuo atitinkamame sprendime nurodytos datos.

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas dalyvaujančiose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2010 m. gruodžio 20 d.

Tarybos vardu

Pirmininkė

J. SCHAUVLIEGE